

INTRODUCERE

HAI LA DRUM!

Petrecem aproximativ 80% din timpul nostru „treaz“ într-o relație cu banii noștri: fie pentru a-i produce, fie pentru a-i cheltui, economisi sau investi. Cu toate acestea, nimeni nu ne învață la școală, în familie sau în societate cum să gestionăm o resursă așa de importantă.

Până la bacalaureat, copiii noștri fac aproximativ 1 200 de ore de matematică, dar ZERO ore de educație financiară. Încă n-am văzut români plecați din țară la muncă în Spania, Italia sau Germania, ani buni departe de copii, din cauza Teoremei lui Pitagora. Nici cupluri divorțate din cauza funcțiilor și matricelor. N-am întâlnit parteneri de afaceri despărțiți cu ură sau afaceri în faliment din cauza formulei volumului trunchiului de con.

Eu am descoperit educația financiară în 2010, la 35 de ani, de nevoie. Într-un an și jumătate, reușisem performanța să fac peste 200 000 de euro datorii la prieteni, rude, bănci. Primul șoc a fost să conștientizez groapa în care mă afundasem. Al doilea a fost să-i spun soției adevărul. Al treilea a fost să ne gândim dacă trebuie să vindem casa pentru a ne plăti datoriile.

Până la 45 de ani am făcut toate prostiile cu banii. Am făcut investiții după ureche și am luat țepe foarte scumpe. Am risipit și am cheltuit haotic. Am riscat inutil și am pierdut

copilărește. Am descoperit că, de fapt, existau câteva metode de a face bani și nenumărate metode de a-i pierde.

Atunci am înțeles că trebuie să învăț cum se gestionează înțelept banii. Am citit mii de pagini, am ascultat sute de ore de podcasturi și audiobookuri, am urmărit sute de ore de cursuri și materiale video educaționale.

Am zis de sute de ori „Ah, dacă știam asta mai devreme...” și am înțeles că e mai simplu și mai ieftin să înveți din greșelile altora.

Într-un târziu, mi-am dat seama că mergeam pe un drum greșit. Am avut nevoie să mă opresc, să mă dezmeticesc, să învăț și să mă pregătesc pentru o nouă călătorie, mai înțeleaptă.

Această carte te invită într-o astfel de experiență, asemănătoare unei drumeții pe un traseu de munte. Sunt pasionat de natură, de frumusețile și provocările pe care aceasta ni le oferă. Ori de câte ori avem ocazia, aruncăm câteva sandwichiuri într-un rucsac, ne luăm copiii și facem un traseu de câteva ore.

În fiecare vară, îmi iau fetele și mergem o săptămână sau două în tabere cu cortul în Apuseni. Învățăm să ne descurcăm singuri cu mâncarea, adăpostul, apa, focul, insectele... fără microunde, internet, apă caldă la robinet, mașină de spălat rufe... Socializăm cu oameni foarte diferiți de noi, din toate colțurile țării, dar la fel de pasionați de experiențe noi.

Fiecare astfel de experiență este o lecție de viață. Natura este cea care te învață să-ți depășești limitele personale, pe care le credeai de netrecut, cum ar fi traseele epuizante de șapte, opt ore, terminate cu zâmbetul pe buze de copii de 5-6 ani. În același timp, te învață să abordezi inteligent

provocări pe care nu le poți ocoli, cum ar fi vremea rea sau alte obstacole pe traseu. Te învață să-i respecti și să înveți de la cei care au trecut pe același traseu înaintea ta și să-i ajuți pe cei care vin în urma ta.

Natura te pune uneori în genunchi, ca mai apoi să te ridice pe un vârf de unde să vezi până la capătul lumii. Acolo poți trăi atât sentimentul de „king of the world“, dar și umilința de a fi atât de mic sub un cer cu miliarde de stele. Natura te învață să te pregătești, să gândești în avans, să înveți din greșeli, să te adaptezi și să fii de neclintit în același timp. Acolo vei construi o minte deschisă la nou, creativă și agilă, gata să îmbrățișeze necunoscutul și aventura.

Natura înseamnă în același timp efort și odihnă, mister și cunoaștere, monotonie și frumusețe, colaborare și efort individual, lipsuri și abundență, stabilitate și transformare, eșec și succes... într-un cuvânt, VIAȚĂ.

În această carte, vei descoperi că educația financiară nu este un curs de contabilitate, ci mai degrabă o drumeție pe munte. Vei învăța cum să te pregătești înainte de a porni la drum, cum să-ți stabilești traseul, ce-ar fi bine să-ți pui în rucsac și cu cine să pleci în călătorie. Vei învăța să anticipezi vremea rea și să-ți construiești un adăpost care să te protejeze. O să descoperi semnele de pe traseu care te ajută să știi unde ești și încotro mergi. O să înveți să te adaptezi la schimbări de traseu, pentru că viața nu e niciodată un drum drept.

În același timp, îmi doresc să te bucuri de această călătorie, să admiri lucrurile frumoase și să apreciezi fiecare moment din această experiență.

Îți propun un „treasure hunt“. Destinația este prosperitatea și premiul este LIBERTATEA. Cine o găsește o păstrează, e destulă pentru fiecare.

Poftă bună!

Această carte nu este asemeni unei pungi de popcorn la microunde. E un meniu complex, ca o masă de revelion. Am gătit cu grijă mai multe feluri de mâncare, ca într-un bufet deschis, și te invit să le savurăm împreună. Unele rețete au avut nevoie de ani buni și multe încercări pentru a fi rafinate.

Nu toate ideile îți vor fi pe plac sau ți se vor potrivi în această etapă a vieții tale. Invitația mea este să le încerci totuși, pentru că pe toate le-am pregătit personal și le aplic practic în viața mea, cu familia mea, cu mii de participanți la cursurile mele.

Îți recomand călduros să nu începi cu desertul. Una dintre marile capcane în care picăm în ziua de azi este că ne repezim mai întâi la tort, la lucrurile plăcute, dulci și ușoare. Dacă am învățat ceva în toți acești ani, este că, inevitabil, viața îți pune în față, la un moment dat, și ciorbă de legume fără sare sau supă cremă de spanac. N-ai încotro, va trebui s-o mănânci. Pe toată!

Oamenii vor întâi mirosul și senzațiile unei mașini noi și uită de ratele pe cinci ani și toate costurile viitoare. Ne distrăm șapte zile în vacanță și plătim șapte luni mai apoi.

Ne dorim simultan city-break la Barcelona, un smartphone de ultimă generație, abonament la sală, bilete la concert și cafea din aia premium. Rochițele, gadgeturile și cocktailurile sunt la un click distanță, iar bitcoinul sigur își dublează valoarea săptămânal... Ei bine...

Această carte nu este nici despre a mânca pufuleți până la 60 de ani ca să te pensionezi milionar „minimalist“. Soluția nu este să mănânci parizer până la 70 de ani ca să ai cel mai

luxos sicriu din cimitir sau să întorci „smart“ șosetele pe dos ca să nu se vadă găurile. Este o carte despre echilibru, despre a savura viața astăzi, dar și mâine sau poimâine.

Aceasta nu este o carte de investiții, cu scheme complicate și „secrete“ ale milionarilor. Într-o țară în care șapte din zece români nu rămân cu bani de la o lună la alta **indiferent de cât câștigă**, iar din venitul lunar doar 0,4% (sursa: INS 2019) îi alocă investițiilor, aș vrea să construim mai întâi fundația echilibrului financiar și să facem primii pași de la consumator la investitor.

Scopul meu este să-ți ofer o perspectivă pe termen lung pentru deciziile tale. Vei regăsi de mai multe ori ideea de a calcula totul pe termen lung, pe un an sau mai mulți. Acest obicei este, probabil, unul dintre cele mai utile pentru o relație corectă cu viața și banii tăi.

Te invit, de asemenea, să recitești această carte din când în când. Să vezi ce a funcționat și ce poți îmbunătăți. Ține minte, schimbarea e singura constantă.

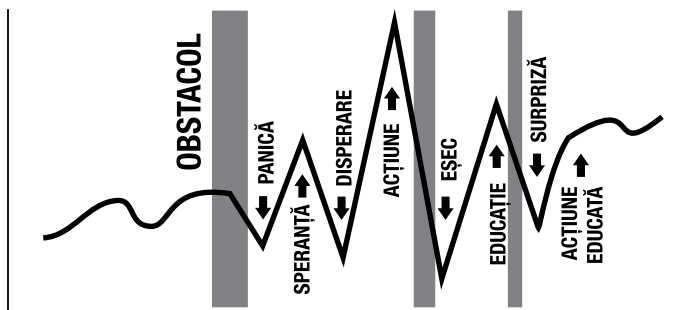
Cartea va rămâne aceeași, însă tu, cel de peste un an, vei fi diferit și vei descoperi, cu ochi noi, lucruri noi în principii clasice.

Uneori, țin o serie de cursuri într-o companie și sunt destui cursanți care revin în sală ca să revadă informația. Sunt întrebat ce noutăți am față de întâlnirea precedentă. Răspunsul meu este simplu: TU! Tu ești noutatea momentului. Această carte este pentru tine cel de azi și cel din viitor.

Singurul lucru sigur este schimbarea și ea trebuie să înceapă din interior. Cred că, de obicei, oamenii se schimbă în două moduri.

Schimbarea de 90°

Asta am trăit eu în timpul crizei din 2009-2010. Schimbarea are loc atunci când dai cu capul atât de tare de un obstacol, încât auzi și tu că sună a gol. Atunci realizezi că direcția nu e bună. Ai mers din inerție pe un drum care te-a dus într-o fundătură, iar durerea e atât de mare, încât ești forțat să schimbi brusc direcția. Disperat și în criză de timp, cauți soluții și modele noi și te agăți de orice îți iese în cale.

SCHIMBAREA DE 90°

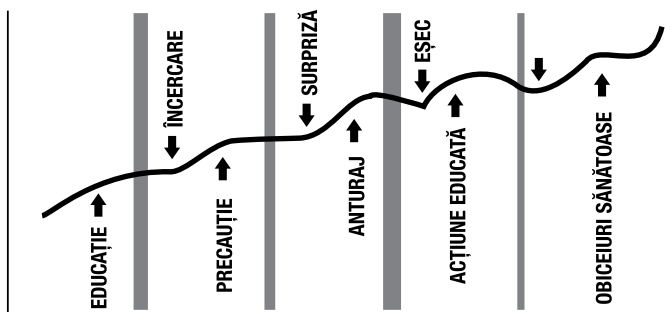
Această schimbare e foarte dureroasă, pentru că nu doar tu, ci și cei din jurul tău trebuie să se adapteze rapid. Frustrările se adună și nimic nu mai e „ca la început“... Cel mai neplăcut e sentimentul că n-ai de ales, că n-ai încotro. În plus, nu ești sigur dacă soluția pe care ai găsit-o e cea bună, și asta te stoarce de energie și răbdare. Emoțiile puternice se succedă rapid, de la surpriză, la neîncredere, disperare și panică.

Găsești destul de greu aliați în noua ta călătorie, pentru că puțini oameni vor schimbări atât de bruște. Oamenilor nu le plac „ciudații“. Pregătește-te pentru întrebări, sprâncene ridicate, îndoieli și discuții șoptite, precum: „A înnebunit de tot? Ce-o fi cu el?“

În această situație am ajuns eu în criza din 2009-2010 și trebuie să-ți spun că nu e deloc plăcut sau ușor. Așa încât îți recomand călduros cea de-a doua variantă.

Schimbarea de 2°

Are loc mult mai lin și mai plăcut. Astăzi, citești această carte (sper eu, utilă și interesantă). Măine, stai de vorbă cu cineva puțin mai deștept decât tine. Luna viitoare, te duci la un seminar educativ sau urmărești un TedX pe YouTube. Renunți la pagina 3 din tabloide și începi să citești pagina 4 din *Ziarul Financiar*. Înlocuiești derby-ul etapei cu un podcast despre vânzări sau organizarea timpului. Treci de la shaorma mare la shaorma mică sau iei jumătate din pizza la pachet pentru acasă.

SCHIMBAREA DE 2°

Vei deveni, în timp, cu totul alt om. Vei ajunge la o destinație nouă, mai însorită și mai liniștită. Fără drame, șocuri emoționale și stres. Fără frustrări, îndoieli și certuri. Fără presiunea timpului și sentimentul lipsei de opțiuni. Poți să încetinești, să accelerezi, să respiri, să privești în stânga sau în dreapta, ești liber să-ți trăiești viața în condițiile tale.

Singurul lucru sigur este schimbarea.

Poți s-o faci în condițiile tale, de voie, sau o vei face în condițiile impuse de alții, de nevoie.

Șapte pași spre echilibru și prosperitate

Viața e o drumeție lungă și ți-ar prinde bine o hartă. Curajul fără planificare înseamnă iresponsabilitate. Acțiunea fără educație este prea riscantă. Drumul fără o destinație este rătăcire.

După câteva mii de participanți întâlniți la cursurile mele, pot spune că majoritatea oamenilor trăiesc într-un haos financiar. Puțini **înțeleg** câți bani le trec prin mână și pe ce se duc. Acest fenomen l-am întâlnit deopotrivă atât la tineri abia angajați, care câștigă salariul minim pe economie, cât și la antreprenori sau manageri de top care reușesc să toace lejer mii de euro lunar.

Toată lumea cunoaște expresia „time is money“. Cred că e la fel de important să conștientizăm și faptul că „money is time“. Și, așa cum vom vedea împreună în capitolele următoare, educația financiară este despre viață, nu despre bani.

De ce?

De ce ai ales să răsfoiești această carte? Poate ți-a recomandat-o un prieten sau ai primit-o cadou. Poate te-a convins vreo reclamă pe Facebook sau ți-au plăcut titlul și coperta. Eu cred că sunt elemente mai profunde care te-au convins să citești aceste rânduri. Te invit, așadar, să cauți în interior și să pui în scris răspunsuri la câteva DE CE-uri vitale pentru călătoria ta:

1. **DE CE citești această carte? Ce speri să înveți și să aplici?**
_____
_____
2. **DE CE ai jobul pe care îl ai? Ce ai face dacă banii n-ar fi o problemă? Care sunt pasiunea și sensul vieții tale?**
_____
_____
3. **DE CE ai prietenii pe care îi ai? Ce apreciezi la ei, ce înveți, ce te inspiră? Ce oferi TU prietenilor tăi?**
_____
_____
4. **DE CE vrei să îți organizezi banii și viața? Ce crezi că ai putea să faci mai bine? Ce îți dorești să obții? (obiecte, proprietăți, experiențe, siguranță, libertate financiară etc.)**
_____
_____
5. **DE CE ești nemulțumit în acest moment? Ce te frustrează și crezi că ai putea îmbunătăți? Ce crezi că te ține pe loc? Ce greșală din trecut nu vrei să repeți?**
_____
_____
6. **DE CE anume ai nevoie pentru a-ți îndeplini obiectivele și visurile? Ce cunoștințe, abilități, instrumente sau resurse îți sunt necesare și unde le găsești? Cât costă și cât durează?**
_____
_____

.....
Educația financiară este despre viață, nu despre bani.
.....

Pas cu pas

Am dezvoltat un sistem compus din șapte pași care să-ți redea controlul asupra vieții și banilor tăi. Acești șapte pași nu te vor face milionar până miercuri. Nici nu te vor scăpa într-o lună de datoriile de-o viață. Sunt șapte pași dintr-o călătorie unică, pentru care nu ne-a pregătit, din păcate, nici școala, nici familia și nici societatea. Fiecare pas îl vom descoperi și detalia în capitolele următoare.

În centrul acestui sistem, te afli chiar **TU**. Cu personalitatea, calitățile, obiectivele și resursele tale. Cu educația, experiențele și deciziile tale. Dacă te descurci foarte bine cu banii, e meritul tău. Dacă ești „praf cu banii“, este tot „meritul“ tău. Principalul factor al schimbării și evoluției ești tu. Și tot tu ești principalul beneficiar al succesului tău. Călătoria începe și se încheie cu **TINE**.

Pentru cei care sunteți în cuplu/familie, sistemul este comun, însă trebuie să recunoașteți și să valorificați diferențele individuale. Scopul însă constă în unitatea și succesul ca echipă, pentru că banii sunt un sport de echipă. Fiecare dintre voi aduce în joc valori, obiective, resurse, priorități și principii valoroase. Așa cum o echipă de fotbal nu poate fi formată numai din atacanți sau portari, la fel și jocul banilor are nevoie de viziuni și acțiuni complementare.

Una dintre regulile muntelui este că în drumeție nu se pleacă niciodată singur. Divinitatea, natura sau întâmplarea v-au adus împreună. Viața e o călătorie importantă și ai nevoie de parteneri pe care să te poți baza. Alege-i cu grijă și apreciază-i cu recunoștință, înțelege-i cu blândețe și cu un strop de umor.